7/5462

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

Sayı : 16APK0201ARGE-940 -51998 21/04/2005
Konu : Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : T.B.M.M. Başkanlığı Genel Sekreterliği KAN.KAR.DAİ.BAŞK.'nın 04.04.2005 gün ve A.01.0.GNS.010.00.02-30963 sayılı yazınız.

İzmir Milletvekili Sayın Dr. Muharrem TOPRAK'ın 7/5462-10208 Esas No'lu yazılı soru önergesinin cevabı ekte sunulmaktadır.

Bilgilerinizi arz ederim.

Atilla KOÇ
Bakan

EKLER :
1- Cevap (3 sayfa)

DAĞITIM :
Gereği :
T.B.M.M. Başkanlığına

Bilgi :
Başbakanlığa

İnönü Bulvarı No:5 06100 Emek / ANKARA Tel: (0312) 2969316 Fax: (0312) 212 88 67
www.kultur.gov.tr E-Mail: kultur@kultur.gov.tr

7/5462

İZMİR MİLLETVEKİLİ SAYIN DR. MUHARREM TOPRAK'IN 7/5462-10208 ESAS NO'LU SORU ÖNERGESİNE İSTİNADEN HAZIRLANAN BAKANLIĞIMIZ CEVABI

İZMİR Bergama yakınlarındaki Allianoi Antik Kenti'nin, Yortanlı Barajı'nın suları altında kalması söz konusudur. Tarihsel varsıllarımızın olduğu bu tarihi kentin ülkemiz ve geleceğimiz açısından önemi tartışılamayacak kadar net ve açıktır. Bu barajın tarihi kentimizi sular altında bırakmaması için yazılı ve görsel basında haberler her gün yayımlanmakta ayrıca da yörenin duyarlı kuruluşları tarafından imza kampanyaları düzenlenmektedir. Bu nedenle;

SORU 1. İZMİR Bergama yakınlarındaki Allianoi Antik Kenti'nin, yöremiz için de ivedi gereksinim olan Yortanlı Barajı'nın suları altında kalması olasılığı var ise antik kentimizi korumanın çalışmaları olamaz mı?

SORU 2. Bu yöremizde tarihsel özellik korunarak, baraja da sahip olabilmemiz için Enerji ve Tabii Kaynaklar bakanlığımız ile ortak bir çözüm bulmayı düşünüyor musunuz?

CEVAP 1-2. İzmir İli, Bergama İlçesi'nin yaklaşık 25 km. kuzeydoğusunda Çaltıkoru Köyü yakınında Yortanlı Barajı'nın yapımı ön çalışmalarının başlamasıyla birlikte baraj alanındaki kültür varlıklarının açığa çıkarılması ve kurtarılması amacıyla, 04/05/1994 t arihinde Bakanlığım ile DSİ Genel Müdürlüğü arasında bir protokol imzalanmıştır. Yapılan protokoller çerçevesinde, DSİ'nin maddi katkısı ile müze müdürlüklerimiz ve üniversitelerin ilgili bölümlerinin bilimsel desteğiyle açığa çıkarma ve kurtarma kazılarına başlanılmıştır. 1994 yılından bu yana Yortanlı Baraj bölgesinde yapılan çalışmalarda geç Bizans dönemine ait bir yerleşim yeri ile nekropol açığa çıkarılmıştır. Protokol kapsamında, kurtarma çalışmaları devam etmektedir.

D.S.İ. TARAFINDAN SAĞLANAN ÖDENEKLER:

1994 YILI	:	300.000.000.-TL
1995 YILI	:	1.065.000.000.-TL
1996 YILI	:	3.100.000.000.-TL
1997 YILI	:	9.000.000.000.-TL
1998 YILI	:	25.000.000.000.-TL
1999 YILI	:	60.000.000.000.-TL
2000 YILI	:	90.000.000.000.-TL
2001 YILI	:	120.000.000.000.-TL
2002 YILI	:	130.000.000.000.-TL
2003 YILI	:	140.000.000.000.-TL
2004 YILI	:	140.000.000.000.-TL

1994 YILI: Kısmen Parthenion Antik Kenti eteklerine kurulacak olan baraj gövdesinin yapımı dikkate alınarak, gövdenin oturacağı kısımda kazı çalışmalarına başlanmıştır. Alan karelajı yapıldıktan sonra yapımındaki öncelik nedeniyle gövdeye bitişik olan barajın batardo kısmında yüzey bulguları da dikkate alınarak kazı çalışmalarına başlanılmış ve belirli aralarla açılan sondajlarda gövde kısmına doğru ilerlenmiştir. Batardo kısmındaki çalışmalar sırasında taş dizgiler ve bir mezar açığa çıkartılmıştır. Gövde kısmındaki çalışmalarda ise yer yer yüzeyde de izlenebilen mimarinin az bir bölümü ortaya çıkarılmıştır. Aralık 1994 tarihinde kazı çalışmalarının 1994 yılı bölümü tamamlanmış, toplam 675 m^2 lik alan kazılmıştır. Kazı sırasında keramik, stroter gibi parçalar da çıkarılmış ve 2 eser kazı envanterine kaydedilmiştir.

1995 YILI: Nisan-Aralık ayları arasında baraj gövdesinde yapılan kazılarda Geç Bizans Dönemi'ne ait bir yerleşim ile nekropolün bir kısmı açığa çıkarılmıştır. Yapılan kazılarda mimari ve mezarların yanı sıra keramik, stroter, cam, madeni vb. parçalar da bulunmuştur. Bu buluntular içerisinde toplam 10 adet eser (kase,küpe,yüzük ve benzeri gibi) envantere kaydedilmiştir.

1996 YILI: Barajın gövde kısmında nekropol kazısına devam edilmiştir. Eylül-Kasım ayları arasında yapılan kazı çalışmalarında Geç Bizans dönemine ait mezarlar açılmıştır. Yapılan çalışmalarla baraj gövdesindeki kazılar kısmen tamamlamıştır. Çıkan buluntular arasında çoğu mezar buluntusu olan (Küpe, yüzük, bilezik gibi) toplam 26 adet eser envantere kaydedilmiştir.

1997 YILI: Haziran-Kasım ayları arasında baraj göl alanında kazı çalışmaları yapılmıştır. Roma döneminden Bizans dönemine kronoloji veren mimari açığa çıkarılmıştır. Ayrıca toplam 18 mezar açılmıştır. Yaklaşık 1000 m^2 alan kazılmıştır. Çıkan buluntular arasında keramik, cam, madeni, kemik gibi objeler vardır. Toplam 34 adet eser envantere kaydedilmiştir.

1998-1999 YILLARI: Yapılan kazılar sonucunda; doğu-batı doğrultulu yaklaşık iki yüz metre uzunluğunda altı metre genişliğinde bir cadde (Carda) ve ona dik gelen otuz beş metre uzunluğunda sekiz metre genişliğinde anıtsal başka bir cadde (Documenta) ile forum olarak nitelendirilen alanda kesişmektedir. Dikdörtgen forum alanının güneyini ise Anadolu'da çok az örneği olan ve MS II. Yüzyıla tarihlenen eksedra tipinde nympheum (Anıtsal Çeşme) sınırlamaktadır. Her iki caddenin de kenarlarında üstü kapalı geniş stoalar olup, kışın yağmurdan yazın güneşten korunmak için yapılmıştır. Stoaların arkasında ise dükkanlar ve mekanlar inşa edilmiştir. Doğu-Batı doğrultusundaki cadde, yaklaşık 200 metre batıda anıtsal bir geçiş yapısı ile son bulmaktadır. Geçiş yapısı, bugün dahi halen kullanılan köprü ile birlikte planlanmış olup Roma Çağı'nda inşa edilmiştir. Caddelerin daha güneydoğusunda Bizans Dönemi'ne ait oldukca büyük yerleşme yapısı tespit edilmiştir. Bu Bizans Çağı'nda büyük olasılıkla iç Mysia bölgesinde bugüne kadar saptanamamış iki piskoposluk merkezinden biri olduğu sanılmaktadır. Çünkü MS VI ve XI yüzyıllar arasında bölge çok yoğun olarak Bizans yerleşimine açılmıştır. Yerleşimin güneydoğusundaki, 1999 yılı kazıları sonucu ortaya çıkarılan kült yapısının (?) bugüne kadar Anadolu'da bir benzeri bilinmemektedir.

Yerleşiminin içinden güneydeki antik kentlere bağlantıyı sağlayan anıtsal yollar, batısında, güneydoğusunda ve kuzeyindeki çok geniş nekropol alanlarında tespit edilen mezarlar ve ölü hediyeleri "Anadolu Arkeolojisi"ne yeni ışık tutacaktır.

1998-1999 yılı kazıları sonucunda Hellenistik Çağ, mimari, buluntuların yanı sıra özellikle MS. II yüzyıla tarihlenen ünik değerde pek çok arkeolojik eser Bizantoloji açısından son derece önemli konteks buluntular ele geçirilmiştir. Ayrıca kazılarda; çok sayıda heykeltraşlık eser, metal eser, çanak çömlek, kandil, kemik obje, cam eser, gümüş ve bronz sikke ele geçirilerek Bergama Müzesi'ne kazandırılmıştır.

2000-2002 YILLARI: 2000 yılından itibaren bu alanda sürdürülen kazılara Philip Morris Sabancı tarafından sponsorluk yapılmaya başlanmıştır.

1998 yılından itibaren Paşaılıcası Mevkii'nde yapılan kazılarda açığa çıkarılan **"Allianoi"** sağlık merkezindeki çalışmalar devam etmektedir. Bugüne kadar yapılan çalışmalarda termal yapı, sütunlu ana cadde, çeşme, şarap imalathanesi, Bizans kilisesi, çift kemerli bir Roma köprüsü ortaya çıkarılmıştır.

2003-2004 YILLARI: Arkeolojik kazılara Kuzey Ilıca, Sütunlu Galeri, Çeşme, Batı İnsulaları ve Kült Yapısı'nda devam edilmiştir.

Söz konusu çalışmaların 2005 yılı faaliyetlerini gerçekleştirmek üzere 300,000.00 YTL. ödeneğe ihtiyaç duyulduğu, 10 şubat 2005 tarihli yazımızla Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, DSİ Genel Müdürlüğü'ne bildirilmiş olup söz konusu miktarın uygun bulunduğu adı geçen Bakanlığın 28.03.2005 tarihli yazısıyla bildirilmiştir.

2005 yılı içinde su tutulmasına başlanacak olan barajın suları altında kalması muhtemel taşınmaz kültür varlıklarının korunması amacıyla DSİ Genel Müdürlüğü'nce bu varlıkların mil tabakasıyla kapatılması önerilmiş olup söz konusu önerinin, kazı çalışmalarını Bergama Müzesi Müdürlüğü ile ortaklaşa sürdüren Yrd. Doç. Dr. Ahmet YARAŞ ile Kazı Başkanı Bergama Müzesi Müdürlüğü görüş ve önerileriyle birlikte İzmir II Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nda değerlendirilmesinden sonra 2005 sezonunda da kazı çalışmalarıyla birlikte korumaya yönelik çalışmalar planlanmaktadır.

Yukarıda bahsi geçen bütün bu bilimsel çalışmalar Bakanlığım ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, DSİ Genel Müdürlüğü'nün ortaklaşa hazırlayarak üzerinde mutabık kaldığı protokoller çerçevesinde yürütülmekte olup baraj inşaatının yerinin değiştirilmesi gibi alternatif önerilerin uygulanması hususu tamamen Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın inisiyatifinde bulunmaktadır.